

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/3720-2

Saksbehandler: Geir Sollie

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
5922	29.11.2022	Oppvekst- og velferdsutvalget
9622	30.11.2022	Formannskap Kommunestyret

Eina Sportsanlegg - kommunalt finansieringsbidrag

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

- Vestre Toten kommune yter et finansieringsbidrag til bygging av Eina Sportshall og kunstgressbane på inntil 25,5 millioner kroner innenfor følgende rammer og forutsetninger:
 - Garantien gis med selvskyldnerkausjon for lån som Eina sportsklubb tar opp til bygging av sportshall og kunstgressbane
 - Kausjonen gjelder for lånets hovedstol, maksimum 25,5 millioner kroner med tillegg av 10 % av til enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og kostnader. Det maksimale beløpet som det garanteres for er 25,5 millioner kroner som reduseres i takt med nedbetalingen på lånet.
 - Garantiansvaret gjelder fra 1. juli 2023 og opphører 1. juli 2053
 - Vedtaket må godkjennes av departementet etter kommuneloven § 14-19.
 - Vestre Toten kommune skal ta pant tilsvarende garantiens størrelse i objektene Eina sportshall og kunstgressbane. Manglende etablering av pantesikkerhet vil ikke ha betydning for gyldigheten av garantien ovenfor långiver
- Vestre Toten kommune gir lånegaranti på inntil 25,5 millioner kroner. Lånegarantien kan bli nedjustert med det nivå som eventuelt vil bli gitt i direkte tilskudd fra kommunen. Dette vil bli vurdert i forbindelse med kommunens behandling av budsjettet for 2024.
- Vestre Toten kommune vil gi et årlig tilskudd til Eina Sportsanlegg AS som finansierer renter og avdrag på lånet på inntil 25,5 millioner kroner. Formannskapet delegeres myndighet til å godkjenne særskilt avtale / vilkår på dette.
- Vestre Toten kommune vil forskottere merverdiavgift og spillemidler.
- Vestre Toten kommune vil bidra med tilskudd til drift av sportshallen tilsvarende sin andel av bruk til skoleformål, foreløpig anslått til ca. 155.000 kroner årlig.

Vedlegg

- Søknad om kommunal finansieringsbidrag v031122.docx
- Budsjett tippemiddelsøknad Eina Sportshall okt2022 v1.xlsx
- Fasader sportshall

- 4 Situasjonsplan hall og kunstgress
- 5 Intensjonsavtale ESK og VTK eiendom
- 6 Uttalelse vedrørende Eina Sportsanlegg fra Idrettsrådet.docx

Bakgrunn for saken

Eina Sportsanlegg AS søker om kommunalt finansieringsbidrag til bygging av Eina Sportshall og kunstgressbane.

Eina Sportsklubb har stiftet et eget aksjeselskap, Eina Sportsanlegg AS, som skal bygge, eie og drifte hallen og kunstgressbanen. Eina Sportsanlegg sine vedtekter oppfyller kravene i forskrift og bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet (spillemidler) fastsatt av Kulturdepartementet. Virksomheten har ikke som formål å skaffe aksjeeierne økonomisk overskudd.

Det er ønskelig å bygge to nye anlegg, sportshall og fullverdig 11'er kunstgressbane, for Eina Sportsklubb i tilknytning til Thune skole. Eina Sportsklubb tilbyr aktivitet innenfor idrettene fotball, ski, taekwondo og turn, og er medlems- og dugnadsdrevet. Anleggene skal dekke idrettslagets behov for anlegg, og i tillegg fungere som gymsal for Thune skole.

Eina Sportsklubb har i dag anlegg på begge sider av Einafjorden, det vil si i Prestmarka (vestsiden) og ved Blilie (østsiden). Det er sterkt ønske om å samle all aktivitet ved ett anlegg og ved Thune skole. Dersom det nye anlegget realiseres, vil idrettsanleggene i Prestmarka og Blilie bli foreslått nedlagt og arealer tilbakeført til skog- og jordbruk.

I februar 2021 inngikk Eina Sportsklubb og Vestre Toten kommune en intensjonsavtale med formål å planlegge og etablere en flerbrukshall og kunstgressbane i tilknytning til Thune skole. Avtalen hadde slikt innhold:

«1. Bakgrunn

Denne avtalen inngås mellom Eina sportsklubb (ESK) og Vestre Toten kommune (VTK). Avtalens formål er å avklare på intensjonsnivå fordeling av ansvar og oppgaver knyttet til planlegging og etablering av flerbrukshall og kunstgressbane i tilknytning til Thune skole på Eina.

2. Partenes hovedinteresser

ESK ønsker å realisere en flerbrukshall og kunstgressbane i nærheten av Thune skole, for på sikt samle all aktivitet ved ett anlegg. Hensikten med dette er å etablere et anlegg som i hovedsak skal brukes til egen aktivitet, men også til utleie – herunder til VTK.

VTK sin interesse er å bidra med ressurser til planlegging, finansieringsstøtte til prosjektet og leie hallen til formål som dekker Thune skoles behov.

3. ESK sin rolle

ESK er initiativtaker, prosjekteier og den som har totalansvaret for gjennomføring av utbyggingsprosjektet.

4. VTK sin rolle

VTK sin rolle vil i hovedsak være følgende:

Avklart:

- Ta ansvaret for utarbeidelse av reguleringsplan, inklusive konsekvensutredning, jfr vedtak i Vestre Toten formannskap*

- Bidra til samhandling med grunneier, regionale myndigheter mv
 - Bistå med idretts- / tippemiddelfaglig bistand
- Intensjoner / områder som utredes videre og avklares i en helhetlig sammenheng:*
- Inngå avtale om leie av flerbrukshallen til skoleformål
 - Finansieringsbistand knyttet til utbyggingen, herunder forskottering av spillemidler og merverdiavgift, lånegarantier og tilskudd
 - Vurdere om det er aktuelt å bidra med årlige driftstilskudd

5. Videre oppfølging

Når reguleringsplan foreligger og ESK har sitt prosjekt ferdig utredet med kostnadsoverslag, finansieringsplaner og driftsopplegg, behandler Vestre Toten kommunestyre en sak som avklarer og konkretiserer kommunens engasjement og bidrag».

Avtalen ble vedtatt av formannskapet 10. mars 2021. Det ble fattet slikt vedtak i saken:

- 1. Vedlagt forslag til intensjonsavtale mellom Eina Sportsklubb og Vestre Toten kommune godkjennes.*
- 2. Når det foreligger tilstrekkelig grunnlag knyttet til regulering, kostnader og finansieringsforslag, fremlegges endelig sak til behandling i kommunestyret*

Som det framgår av intensjonsavtalen og formannskapsvedtaket, har kommunens interesse primært vært å bidra med ressurser til planlegging, finansieringsstøtte til prosjektet og leie hallen til formål som dekker Thune skole sine behov. Intensjonsavtalen følger vedlagt.

Eksisterende gymsal ved Thune skole er liten og i dårlig teknisk stand. Salen er svært liten, og garderobene er i en gammel kjeller uten heis i et bygg fra 1926. Kommunestyret vedtok i møte 13.12.2018 at Eiendomsavdelingen skulle forberede forprosjekt/rehabilitering av gymsal ved Thune skole.

På bakgrunn av dette vedtaket engasjerte Eiendomsavdelingen Sweco for å se på muligheter for å rehabilitere eksisterende gymsal. Tanken var å fjerne lager og scene for å få større spilleflate, samt heve taket på grunn lav takhøyde. Da måtte kommunen ha etablert et tilbygg for å få plass garderobes og lager. Dette lot seg ikke gjøre, da en så omfattende rehabilitering ville utløse forskriftskrav som bygget ikke klarer (krav til snølast.) Det ble derfor ikke jobbet videre med dette alternativet.

På bakgrunn av dette ble det bevilget nye midler i 2020 for å utrede ett nytt gymbygg ved skolen. Dette rakk ikke Eiendomsavdelingen å komme i gang med før Eina Sportsklubb kom på banen med sitt forslag. Eiendomsavdelingen satte derfor egne planer på vent.

Eiendomsavdelingen har imidlertid fått Sweco til å kalkulere hva det vil koste kommunen å bygge en egen gymsal. Dette er frittstående gymsal med bebygd areal på ca. 530 m² med garderobes og lager. Tomtekostnader og utendørsarbeider er ikke medtatt. Oppdaterte 2022 tall viser at dette vil koste ca. 22,3 millioner kroner.

Eina Sportsklubb og Vestre Toten kommune ønsker derfor å gå i sammen å bygge en sportshall, med synergieffekter både for skolen og sportsklubben. Intensjonen vil være at

kommunen kan leie hallen på dagtid til bruk for sine elever, mens den kan disponeres av idrettslaget på kveldstid.

Sportshallen

Sportshallen er planlagt i samarbeid med selskapet Green Advisors. Selskapet har gjennom flere år med utvikling- og byggeprosjekter tilegnet seg kunnskap om praktisk bruk av tre i store bygg. Green Advisors ble også brukt i planleggingen av idrettshallen på Biri, og sportshallen bygger på de samme prinsippene. Sportshallen vil bli oppført med utstrakt bruk av tre i konstruksjon og kledning (fasadetegninger vedlagt). Hallen planlegges oppført med saltak og med en grunnflate på 40 x 60 meter, og med mønehøyde på ca. 11 meter. Følgende anleggselementer er planlagt inn i hallen:

Element		Spillemidler (kr)
Aktivitetsflate 20 x 32 meter (tilsvarende basketballbane) og 7 meter takhøyde		3 800 000
Garderober 2 sett (fire garderober)		1 000 000
Garderober lærer/dommer 1 sett (to garderober)		100 000
Kampidrettssal, 150 m ²		700 000
Klubblokale, 100 m ²		500 000
Styrketreningsrom, 100 m ²		500 000
Buldrevegg, 50 m ²		150 000
Squashbane, 1 stk.		400 000
Lager for idrettsmateriell, 3 x 50 m ²		900 000
Sum søknad spillemidler		8 050 000

Spillemidler er den største offentlige finansieringsordningen for bygging av anlegg for idrett- og fysisk aktivitet. Det vil bli søkt spillemidler til sportshallen og det vil være mulig å få tilskudd totalt på 8,05 millioner kroner.

Det er å merke seg at gymsaler i seg selv ikke er tilskuddsberettiget spillemidler. Gymsaler kommer innunder kategorien aktivitetssaler med maksimalt tilskudd på 2,4 millioner kroner (500 m²)

Kunstgressbanen

Kunstgressbanen er planlagt ved siden av sportshallen (situasjonsplan vedlagt).
Kunstgressbanen er planlagt med flomlysanlegg, miljøvennlig kunstgressdekke og innfyll.

Element		Spillemidler (kr.)
Kunstgressbane, 72 x 110 meter inkl. sikkerhetssone, uten plastholdig innfyll		2 700 000
Flomlysanlegg med 6 master (led)		700 000
Sum søknad spillemidler		3 400 000

Kunstgressbanen vil kunne motta tilskudd på totalt 3,4 millioner kroner.

Vurdering

Idrettslig vurdering

Etter ferdigstilling av Reinsvoll idrettshall og nye Raufosshallen, er hallkapasiteten i kommunen god. Med god hallkapasitet menes tre fullverdige idrettshaller med aktivitetsflate på 25 x 45 meter, merket for mange innendørs idretter og med garderobe og lagerkapasitet. De store hallidrettene i kommunen har dekket sine behov.

Eina Sportshall er ikke enda en idrettshall til i kommunen. Det er et anlegg først og fremst for den idrettslige aktiviteten i sportsklubben. Klubbrommet med kjøkken og kiosk vil være den sosiale samlingsplassen for idrettslaget. Kampsportrommet skal brukes av idrettslagets Taekwondo gruppe, som for øvrig er den eneste Taekwondo gruppa i kommunen. Garderobeanlegg og lagerrom er planlagt for idrettslagets aktivitet både innendørs og utendørs, med kunstgressbanen som hovedelement. Styrkerommet og squashbanen vil være for idrettslagets medlemmer og andre, og vil kunne bli en god inntektskilde for driften av anlegget. Buldreveggen eller «The Gave» vil være den eneste av sitt slag i kommunen og åpen for alle. Sportshallens aktivitetsflate på 20 x 32 meter, tilsvarende en basketballbane, vil være et aktivitetsområde for idrettslagets turnaktivitet og bruk som i eksisterende gymsal på Thune skole. Aktivitetsflaten sammen med garderobeanlegg er først og fremst viktig for kommunen og skolens behov for ny gymsal, og ikke for idretten. For idretten vil sportshallen ha en betydning for utøvelse av fysisk aktivitet generelt i kommunen, herunder treningsarena for den eneste Taekwondo klubben i kommunen og nyvinningene buldrevegg og squashbane. Alt i alt vil anlegget være et godt supplement til idrett, skole og folkehelsearbeidet i kommunen.

I dag er det to utendørs kunstgressbaner i kommunen, på Nammo stadion og Reinsvoll idrettspark. Eina kunstgressbane vil bli den tredje utendørs fullverdige 11'er kunstgressbanen i kommunen. Ingen av banene vil være vinteråpne, da fotballen i vinterhalvåret flytter inn i Raufoss Storhall. Fotball er den største idretten i kommunen og med tanke på den store aktiviteten og kommunestørrelse, er det ikke noe for mye å ha tre fullverdige kunstgressbaner i kommunen. Når Eina kunstgressbane blir realisert, vil behovet for denne type baner være dekket. Dagens kunstgressbaner bygges i all hovedsak uten plastholdig innfyll. Fra 2023 vil også utbyggere av kunstgressbaner uten plastholdig innfyll få økt tilskudd fra spillemidlene. Eina Kunstgressbane kan bli en del av Norges Fotballforbunds prosjekt for uttesting av bjørk som innfyll i banen. Dette vil bli avklart i løpet av våren 2023.

Det er nokså uvanlig at et lite idrettslag påtar seg et så stort ansvar som å eie, bygge og drifte et større kostnadskrevenende idrettsanlegg, og som i tillegg tar opp i seg kommunens og skolens

behov for ny gymsal. Gode idrettsanlegg betegnes gjerne i dag som samlokalisering av skole og idrettsanlegg. Det særskilte i denne saken er at idrettslaget er utbygger, eier og drifter, og kommunen er leietaker.

Forskuttering spillemidler

Kommunen har hatt som praksis at lag og foreninger kan søke kommunen om forskuttering av spillemidler. Dette ble vedtatt i sak om bygging av nye Raufoss Storhall i regi av Raufoss Storhall AS og kunstgressprosjektet i regi av Reinsvoll Idrettsforening. Som kjent er det ventetid på tilsagn om spillemidler, på grunn av at den årlige potten til fordeling er for liten. Det er ikke uvanlig at søknader må vente 3-5 år før det innvilges midler. Forskuttering av spillemidlene vil være et betydelig kommunalt bidrag for finansieringen og økonomien i prosjektet.

Forskuttering momskompensasjon

Det ble i 2010 opprettet en rammestyrte ordning for kompensasjon av merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg. Ordningen er søknadsbasert, og kompensasjon gis innenfor den rammen Stortinget bevilger hvert år. Søkere som oppfyller vilkårene for å motta spillemidler til idrettsanlegg, med unntak av kommuner, fylkeskommuner og kommunale foretak, er omfattet av ordningen. Det er Lotteri- og stiftelsestilsynet som administrerer ordningen og det kan søkes når prosjektet er ferdigstilt, fått godkjenning at spillemiddelsøknad er formelt i orden og sluttregnskap er kontrollert av kommunerevisjonen. Kommunen har tidligere forskuttert momskompensasjon ved bygging av nye Raufoss Storhall og kunstgressbanen på Reinsvoll. I begge tilfellene har det blitt utbetalt 100 % av søkt momsbeløp. Forskuttering av momskompensasjon vil være et betydelig kommunalt bidrag i finansieringen og økonomien i prosjektet.

Idrettsrådet

Eina Sportsanlegg har ikke vært drøftet med idrettsrådet. Før sluttbehandling i kommunestyret vil saken bli drøftet med idrettsrådet og det vil foreligge en uttalelse fra rådet.

Formell vurdering

For at en kommunal garanti skal innvilges skal følgende krav legges til grunn:

- Før det treffes vedtak, må kommunen eller fylkeskommunen gjøre en vurdering av om garantien går klar av forbudet mot å stille garantier som innebærer en vesentlig økonomisk risiko og forbudet mot å stille garantier for næringsvirksomhet, jf. kommuneloven § 14-19 første ledd.
- Før det treffes vedtak må kommunen eller fylkeskommunen også gjøre en vurdering om av garantien er forenlig med reglene om offentlig støtte.
- En garanti som gjelder finansieringen av en investering, kan ikke ha en varighet som er lengre enn investeringens levetid, jf. § 3 første ledd første punktum

I denne sammenheng er det ingen tvil om at det kun stilles garanti for idrettslagets virksomhet og ikke næringsvirksomhet. Utleie, eller annen inntektsbringende aktivitet vil uansett være av lite omfang og ikke ha preg av næringsvirksomhet.

Å stille garanti for lån på over 25 mill kroner vil normalt sett medføre en økonomisk risiko. Denne risikoen elimineres imidlertid helt ved at kommunen tar på seg ansvaret for å gi tilskudd tilsvarende forrentning og avdrag på hele lånet.

Det er heller ingen forhold som tilsier at kommunens garanti vil bidra til å utfordre reglene om offentlig støtte til næringslivsaktører.

Garantien gis for en periode som er godt innenfor investeringens antatte levetid.

Oppsummering

Som det framgår av saksutredningen og vedlagte søknad, er det gjort en veldig grundig jobb fra Eina Sportsklubb både med å planlegge anleggene og ikke minst med å sikre betydelig med tilskuddsmidler. Kommunen har også fulgt opp sin del av intensjonsavtalen og det er derfor grunnlag for å fremme sak til kommunestyret om kommunens finansieringsbidrag. Det er nødvendig å avklare denne før nyttår av hensyn til sportsklubbens spillemiddelsøknad.

I kommunens økonomiske situasjon med stort søkelys på å redusere driftsutgifter og begrense investeringsnivået, må alle søknader og nye tiltak vurderes nøye. Imøtekommelse av søknaden fra Eina sportsklubb, vil påføre kommunen økte driftsutgifter i framtida og primært fra 2025 i størrelsesorden 1,0 til 1,5 millioner kroner. Thune skole har over tid hatt synkende elevtall og ut fra rent økonomiske betraktninger, kan det argumenteres for at framtida til skolen bør vurderes. Det er imidlertid ingen politiske signaler på at dette er ønskelig, snarere tvert imot.

Tross merutgiftene og øvrige refleksjoner ovenfor, vil kommunedirektøren anbefale kommunestyret å imøtekomme søknaden fra Eina Sportsklubb. Saksutredningen foran og vedlagte søknad begrunner dette godt. Initiativet fra sportsklubben skaper nye anlegg som hele lokalsamfunnet får nytte av, herunder også kommunens skoletilbud hvor det er stort behov for å oppgradere fasilitetene til fysisk aktivitet ved Thune skole. Dette er et godt eksempel på at initiativ og stort engasjement lokalt og nær samhandling med kommunen bidrar til realisering av «billige» anlegg og potensiale for positiv utvikling av lokalsamfunnet.

I tilsvarende saker på Raufoss og Reinsvoll har kommunen bidratt med kommunal garanti, investeringstilskudd, driftstilskudd og forskottering av spillemidler og momskompensasjon. Samme modell er det naturlig å legge til grunn i denne saken. Kommunens driftsfond er imidlertid redusert og kommunedirektøren foreslår derfor å gi garanti for hele summen det søkes finansieringsbistand til og at det gis et årlig tilskudd som dekker renter og avdrag på denne lånefinansieringen. Slik sett står kommunen – også i denne saken – bak hele «restfinansieringen» av anleggene, mens dugnadsinnsats, egne midler og statlige tilskudd finansierer resterende. Kommunedirektøren er stolt av denne modellen som skaper store merverdier basert på initiativ og stor innsats i lokalsamfunnet sammen med kommunal finansieringsbistand. Det blir «mye anlegg for pengene» og anlegg og fasiliteter som legger til rette for mye aktivitet og positiv samfunnsutvikling.

Bjørn Fauchald

Kommunedirektør

